

принципи, оскільки однаковий політичний режим дає певні базові аспекти, з яких потім формується розгалужена система законодавства. Україна є однією з тих держав, де проблемою є недотримання у деяких випадках цього принципу, що зумовлює собою порушення закону, прав людини і громадянина. Законодавчо закріплені санкції за дані правопорушення, але вони, зазвичай, досить незначні.

Конституційний принцип рівності людини і громадянина слід розглядати як гарантування кожному члену суспільства, незважаючи на будь-які його індивідуальні ознаки (за винятком обставин передбачених Конституцією України і законодавством), однакових можливостей для реалізації конституційних прав і свобод, покладання на осіб, які перебувають в однаковому правовому становищі, рівних обов'язків, а також забезпечення рівності всіх перед законом і судом.

Виходячи з вищесказаного, можна зазначити, що законна реалізація та дотримання принципу рівності вимагають більшого правового регулювання. Законодавці мають дослідити ближче дану проблематику та прийняти відповідне рішення внісши нові регулятивні нормативно-правові акти щодо цього. Принцип рівності конституційно-правового статусу людини і громадянина відіграє важливу роль для суспільства, адже є одним із базових елементів демократичного правового режиму.

Література

1. Полховська І. К. Принцип рівності громадян: деякі теоретичні аспекти / І. К. Полховська // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. Відп. ред. В. Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2005. – Вип. 74. – С 159–165.

2. Гуренко М. М. Теоретико-правові проблеми гарантій прав і свобод людині і громадянина: Монографія / М. М. Гуренко. – К.: НАВСУ, 2001. – 218 с.

УДК 342.821(043.2)

Толкачова І. А., к.ю.н.,
Момотюк В. О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУЧАСНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Перспективний розвиток держави супроводжується поступовим зростанням ролі суспільства в безпосередньому визначенні змісту державно-владних впливів. Демократизація суспільної життєдіяльності потребує надання не тільки можливості періодично змінювати носіїв публічної влади, а й, безпосередньо, впливати на їх діяльність.

Здійснення механізмів прямої демократії є надзвичайно важливим для

ефективного розвитку та функціонування держави, оскільки воно сприяє:

— реалізації принципу народного суверенітету, який є основоположним у побудові демократичної держави;

— підвищенню участі громадян України в прийнятті важливих суспільно-політичних рішень, контролю за їх виконанням;

— легітимізації влади в цілому, державного устрою, діяльності окремих органів державної влади та місцевого самоврядування, а також певних суспільно-політичних рішень;

— забезпеченню постійного взаємозв'язку між владою та суспільством; створенню ефективних важелів впливу громадян на політику у міжвиборчий період [1, с. 236].

Конституція України закріплює чимало положень щодо реалізації безпосередньої демократії. Проте, в ній містяться певні прогалини та неузгодженості, які дещо гальмують процес удосконалення механізмів прямої демократії в Україні, їх подальшого нормативно-правового забезпечення і практичного впровадження. Серед таких актуальних недоліків слід відзначити, наприклад, положення ст. 5 Конституції України, яке визнає суверенне право народу на здійснення влади в державі, закріплює його виключне право визначати та змінювати конституційний лад в країні [2], в офіційному Коментарі до Основного Закону трактується, як «участь народу в управлінні державою, так і виключне право народу своїми вольовими рішеннями визначати і змінювати конституційний лад України, її демократичну легітимність як правової держави». При цьому визначаються конкретні шляхи, за допомогою яких народ може здійснювати зазначені функції, зокрема, народ здійснює владу через вибори, всеукраїнський та місцевий референдуми, народну законодавчу ініціативу та інші форми безпосередньої демократії. Дане трактування цієї статті Конституції України передбачає реалізацію українським народом законодавчої ініціативи, проте зміст даного положення або жодного іншого в Основному Законі прямо не врегульовує такого права. Тобто в чинній редакції Конституції України відсутні засади реалізації такої впливової форми безпосередньої участі громадян як народна законодавча ініціатива. Також, ст. 39 Конституції України закріплює право громадян мирно збиратися та проводити мітинги і демонстрації [2]. Така форма безпосередньої участі передбачає обговорення під час громадських зборів важливих суспільно-політичних проблем в різних сферах, а також питань, пов'язаних із виборами, законодавчими актами та окремими державними рішеннями. Однак такі збори не мають нормативно-правових наслідків, оскільки в Конституції України не передбачаються механізми прямої реалізації результатів громадських обговорень.

Стан здійснення безпосередньої демократії в Україні є досить посереднім, оскільки фактичне право громадян на реалізацію прямої

демократії, на жаль, здійснює влада. Але, незважаючи на це, все ж існують певні способи подолання цієї надзвичайно важливої проблеми з метою побудови сильної демократичної держави. Це є можливим шляхом удосконалення механізмів прямої демократії, важливим завданням державної політики у процесі підвищення ефективності політичної системи України, оскільки на сучасному етапі політичних трансформацій вони є актуальним інструментом впливу населення з метою посилення контролю за діяльністю органів влади у міжвиборчий період, забезпечення реальної участі у прийнятті важливих суспільно-політичних рішень [3, с. 120]. Положення чинної редакції Конституції України, в яких закріплюється право громадян на безпосередню участь в управлінні державними справами потребують певного оновлення та доповнення. Доцільно більше деталізувати в Конституції України і законодавстві право й можливість населення на проведення зборів, мітингів, демонстрацій, страйків та інших форм народного волевиявлення. Основні засади безпосередньої демократії, окрім закріплення в Конституції України, потребують обов'язкового розкриття та уточнення в окремих нормативно-правових актах.

Отже, де-юре реалізація безпосередньої демократії в Україні здійснюється народом, але, фактично, даним питанням все ж займається влада. На нашу думку, це питання потребує негайного вирішення. Тільки так ми зможемо побудувати дійсно демократичну та незалежну державу, яка стане прикладом для багатьох інших країн.

Література

1. Пауел Дж.-Б. Сучасні демократичні країни. Участь у політичному житті, стабільність і насильство / Дж.-Б. Пауел; пер. з англ. О. В. Христенко, В. К. Горбатько. – Х.: Каравела, 2004. – 288 с.
2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Грабильніков А. В. Участь громадян України у виборчому і референдумному процесі як форма управління державними справами / А. В. Грабильніков // Держава і право : зб. наук. пр. юрид. і політ. науки. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – Вип. 13. – С. 118-121.